

Investeringsplanen for Humaniora og samfunnsvitenskap

Investeringsplanen redegjør for prioriteringene som ligger til grunn for porteføljestyrets planlagte investeringer i den kommende treårsperioden. Investeringsplanen operasjonaliserer prioriteringene i konkrete tiltak og utlysninger med tallfestede utlysningsbeløp. Planen oppdateres hvert år.

INNHOOLD

PUBLISERT 16. FEB. 2023 | OPPDATERT 31. MARS 2025

Investeringsplan 2023-2025

Oversikt over mål og tiltak fra porteføljepånen:

Samfunnsmål:

- Norge har en solid kunnskapsbase med grunnleggende og grensesprengende humanistisk og samfunnsvitenskapelig forskning av høy vitenskapelig kvalitet
- Forskningssystemet fremmer åpenhet, tilgjengelige infrastrukturer og internasjonalt samarbeid som kommer humanistiske og samfunnsvitenskapelig forskningsmiljøer til gode
- Store bærekraft- og samfunnsutfordringer blir håndtert ved bruk av humanistisk og samfunnsvitenskapelig forskning

Brukermål:

- Forskningsmiljøene utfører forskning som bidrar til å flytte forskningsfronten
- Talentfulle forskere har attraktive og forutsigbare karriereveier
- Forskningsmiljøene har relevant, oppdatert og bredt tilgjengelig forskningsinfrastruktur
- Forskningsmiljøene følger beste praksis innenfor åpen forskning
- Humanistiske og samfunnsvitenskapelige forskningsmiljøer leverer forskning som er avgjørende for å håndtere samfunnsutfordringer

Porteføljestyrets hovedtiltak:

- Porteføljestyret vil gjøre investeringer og gi råd om tiltak for å fremme grunnleggende og grensesprengende forskning.
- Porteføljestyret vil gi råd om tiltak for å stimulere til internasjonalt samarbeid og økt returandel fra Horisont Europa.
- Porteføljestyret vil gi råd om etablering av forskerlinjer og forskerskoler for rekruttering av norske Ph.d.-kandidater innenfor humsam og gi råd om virkemidler for å fremme karrieren for unge forskere med finansiering fra Forskningsrådet.
- Porteføljestyret vil gi råd og anbefalinger om finansiering av forskningsinfrastruktur og råd til områdestrategiene i Norsk veikart for forskningsinfrastruktur.
- Porteføljestyret vil gi råd om god oppfølging av Forskningsrådets policy for åpen forskning innenfor humaniora og samfunnsvitenskap.
- Porteføljestyret vil gi råd til porteføljepåner, investeringsplaner og relevante utlysningstekster for tematiske budsjettformål for å sikre oppfølging av opptrappingsplanen for humaniora og styrke samfunnsvitenskap.

Prioriteringer

Oversikt over prioriteringer er gjort på grunnlag av porteføljepånen og andre innspill (f.eks. tildelingsbrev) og som gir føringer for valg av tiltak i de kommende årene.

Prioriteringene er strukturert i tråd med porteføljepånen i porteføljepånen:

- **Fag/teknologi:** Fag og teknologiområder som utvikles eller anvendes.
 - investere i de beste prosjektene innenfor humaniora og samfunnsvitenskap ut fra formålet med satsingen Banebrytende forskning
 - styrke forskningsinnsatsen på humaniora og samfunnsvitenskap innenfor Forskningsrådets tematiske satsinger
 - overvåke om bevilningene til humaniora oppfyller måltallene i Forskningsrådets opptrappingsplan for humaniora
 - samarbeide med aktuelle porteføljepåner slik at Forskningsrådet realiserer målene i planen
 - sette i verk oppfølgingstiltak av fagevalueringen av rettsvitenskap
 - bidra til å utvikle fagevalueringer innenfor humaniora og samfunnsvitenskap
 - gjennomføre evalueringer av tverrfaglige og tverrsektorielle satsinger for å øke kunnskapsgrunnlaget om slikt samarbeid
- **Tema:** Den tematikk det forskes eller innoves på.
 - styrke forskningsinnsatsen innenfor humaniora og samfunnsvitenskap i Forskningsrådets tematiske satsinger
- **Anvendelsesområde:** Bransjer, næringer, samfunnssektorer o.l. der resultater kan anvendes
 - stimulere til anvendelse av samfunnsvitenskapelig og humanistisk forskning for å nå målene i Forskningsrådets strategi
- **Strukturelle prioriteringer:**
 - øke andelen midler som går til grunnleggende forskning for å sikre langsiktig kunnskapsutvikling innenfor alle satsingsområder
 - innrette vurderingskriterier slik at det er mulig å identifisere potensielt grensesprengende prosjekter med høy vitenskapelig kvalitet
 - vurdere behov for egne virkemidler og strategiske satsinger for å fremme grensesprengende forskning, basert på internasjonalt kunnskapsgrunnlag
 - utvikle tiltak for å fremme rekruttering og attraktive karriereveier
 - fremme kjønnsbalanse og mangfold i forskningssystemet
 - vurdere om det skal settes måltall for andel unge forskertalenter
 - styrke digital infrastruktur og kompetanse i humaniora og samfunnsvitenskap

- ha dialog med relevante aktører for å bedre tilgangen til registerdata
 - fremme åpen forskning innenfor humaniora og samfunnsvitenskap og håndtere utfordringer innenfor fagområdene
 - utvikle kunnskap om åpen forsknings betydning for forskning og forskningssystemet
 - vurdere om det skal settes et måltall for andel av porteføljestyrets egne investeringer som skal gå til internasjonalisering
 - jobbe for at Norge tar en aktiv rolle i Nordforsk-samarbeidet innenfor humaniora og samfunnsvitenskap
 - videreutvikle arbeidet med å integrere kjønns- og mangfoldsperspektiver og fremme etisk og samfunnsansvarlig forskning
- Prioriteringer i forholdet til EUs rammeprogram:
 - stille tydelige forventninger til prosjektledere om å være aktive i å søke internasjonale midler
 - vurdere om det bør settes i gang ytterligere tiltak for å øke gjennomslaget i ERC Advanced Grant
 - mobilisere humanistiske og samfunnsvitenskapelige miljøer til Horisont Europa

Tiltaksplan for investeringer

Banebrytende forskning (FRIPRO) skal årlig lyse ut midler til Forskerprosjekt, variantene Forskerprosjekt for fornyelse, Forskerprosjekt for unge talenter og Treårig forskerprosjekt med internasjonal mobilitet. Utlysningene bidrar til samfunns målet om at Norge skal ha en solid kunnskapsbase med grunnleggende og grensesprengende humanistisk og samfunnsvitenskapelig forskning av høy vitenskapelig kvalitet (samfunns mål 1).

De tre søknadsvariantene innenfor Forskerprosjekt bidrar til brukermålet om at forskningsmiljøene utfører forskning som bidrar til å flytte forskningsfronten (brukermål 1). Spesielt søknadsvariantene Forskerprosjekt for unge talenter og Treårig forskerprosjekt med internasjonal mobilitet, samt utlysning av forskningsopphold i utlandet for stipendiater og prosjektledere for Unge talenter, bidrar til målet om at talentfulle forskere skal ha attraktive og forutsigbare karriereveier (brukermål 2). Alle de tre søknadsvariantene bidrar også målet om at humanistiske og samfunnsvitenskapelige forskningsmiljøer skal levere forskning som er avgjørende for å håndtere samfunnsutfordringer (brukermål 5).

Oppfølging av evaluering av rettsvitenskap (JUREVAL)

PSHUMSAM vedtok i november 2019 å sette i gang en evaluering av rettsvitenskap JUREVAL, og evalueringen ble ferdig i 2021. Ifølge Investeringsplanen for 2022-2024 skal de lyses ut 30 mill. kr i 2022. Disse midlene er redusert til 24 mill. kr pga. 20 prosent kutt i bevilgninger over KDs post 52. Oppfølgingen av evalueringen vil bidra til brukermålet om at forskningsmiljøene skal utføre forskning som bidrar til å flytte forskningsfronten (brukermål 1) og levere forskning som er avgjørende for å håndtere samfunnsutfordringer (brukermål 5).

Internasjonalt samarbeid

Humanities in the European Research Area – HERA

Forskningsrådet deltar i HERA, som er et nettverk bestående av nasjonale forskningsråd som finansierer humanistisk forskning. Forskningsrådet har deltatt i fire utlysningssamarbeid i dette nettverket, som alle har vært samfinansiert av EU-kommisjonen gjennom ERA net-mekanismen. Dette har gjort at norske fagmiljøer innenfor humanior har kunnet delta i forskningsprosjektene finansiert gjennom HERA-utlysningene. Utlysningen i 2021 ble gjort i samarbeide med NORFACE som er et nettverk bestående av nasjonale forskningsråd som finansierer samfunnsvitenskapelig forskning. Mulige fellesutlysninger i perioden 2023 – 2025 er under utredning. Det er lagt inn planlagt utlysning i 2023. Deltakelsen i HERA bidrar til målet om at humanistiske og samfunnsvitenskapelige forskningsmiljøer skal levere forskning som er avgjørende for å håndtere samfunnsutfordringer (brukermål 5).

Ph.d.-stipend ved EUI

Forskningsrådet har inngått en avtale med Europauniversitetet i Firenze (EUI) som innebærer at ph.d.-kandidater fra Norge kan søke om opptak til ph.d.-studier ved EUI innenfor moderne historie, rettsvitenskap, statsvitenskap/sosiologi og økonomi. Forskningsrådet kan hvert år finansiere inntil fire treårige ph.d.-stipender for nye kandidater fra Norge. Ordningen bidrar til målet om at talentfulle forskere skal ha attraktive og forutsigbare karriereveier (brukermål 2).

Tabell

Tabellen under gir en kortfattet oversikt over tiltakene i form av utlysninger som er planlagt for 2023-2025. *I nysalderingen av statsbudsjettet for 2022 er det foreslått tilført eksterne midler til Forskningsrådet for å slette underskuddet tidligere år. Det blir derfor en utlysning av Forskerprosjekt for unge forskertalenter våren 2023 og utlysning av Forskerprosjekt for fornyelse og Treårig Forskerprosjekt med internasjonal mobilitet høsten 2023 for prosjekter med oppstart i 2024.*

Tallene er hentet fra Langtidsbudsjettet (LTB) for aktivitetene som ligger under porteføljestyret. Det er usikkerhet knyttet til det endelige utlysningsbeløpet for det enkelte år siden de endelige budsjettforutsetningene ikke er kjent. Utllysningsbeløpet i 2023 er avhengig av behandlingen av statsbudsjettet og tildelingsbrevet fra Kunnskapsdepartementet. For 2024 og 2025 er endelige tall for FRIPRO ennå uklare, og det er derfor ikke satt opp tall i tabellene.

Tiltak (utlysning)	Brukermål	Aktuelle søknadstyper	Planlagt utlysning 2023 mill. kr.
Banebrytende forskning (FRIPRO)	2. Talentfulle forskere har attraktive og forutsigbare karriereveier	Forsker-prosjekt: · Unge talenter	71
Banebrytende forskning (FRIPRO)	1. Forskningsmiljøene utfører forskning som bidrar til å flytte forskningsfronten 2. Talentfulle forskere har attraktive og forutsigbare karriereveier	Forskerprosjekt · Fornyelse · Internasjonal mobilitet	209
Forskningsopphold i utlandet (FRIPRO)	1. Forskningsmiljøene utfører forskning som bidrar til å flytte forskningsfronten 2. Talentfulle forskere har attraktive og forutsigbare karriereveier	Koordinerings- og støtteaktivitet	1,5
Oppfølging av evaluering av rettsvitenskap (JUREVAL)		Koordinerings- og støtteaktivitet	-
Internasjonalt samarbeid:			
Fellesutlysninger innenfor HERA – Humanities in the European Research Area – HERA	5. Humanistiske og samfunnsvitenskapelige forskningsmiljøer leverer forskning som er avgjørende for å håndtere samfunns-utfordringer	-	9

SUM**299,5****Utlisningsplan**

Søknadstype	Prioritering 2023 (stikkord)	Planlagt utlysning 2023 mill. kr.
Forskerprosjekt: [1] Unge talenter	Vitenskapelig kvalitet i internasjonal forskningsfront og dristig og nyskapende forskning	71
Forskerprosjekt: [2] · Fornyelse · Internasjonal mobilitet	Vitenskapelig kvalitet i internasjonal forskningsfront og dristig og nyskapende forskning	209
Koordinerings- og støtteaktivitet	Stimulere til forskningsopphold i utlandet for dr.stip., postdok. og prosjektledere for Unge talenter gjennom en løpende utlysning av midler til dette.	1,5
Internasjonalt samarbeid	Delta i HERAs fellesutlysninger	9
	Rekruttere ph.d.-stipendiater fra Norge til Europauniversitetet (EUI) innenfor moderne historie, rettsvitenskap, sosiologi/statsvitenskap og økonomi	9
SUM		299,5

[1] Utlisning av Forskerprosjekt for unge talenter våren 2023.

[2] Utlisning av Forskerprosjekt for fornyelse og Treårig Forskerprosjekt med internasjonal mobilitet høsten 2023.

Rådgivning og andre tiltak

En svært viktig oppgave for porteføljestyret er å gi råd om videreutvikling av porteføljestyrets egne investeringer og Forskningsrådets samlede fagportefølje for humaniora og samfunnsvitenskap.

Oversikten viser tidsplan for å gjennomføre tiltakene i kapittel 5 i porteføljepåplanen for humaniora og samfunnsvitenskap. Gjennomførte tiltak er markert med grønt.

Bruker mål 1: Forskningsmiljøene utfører forskning som bidrar til å flytte forskningsfronten

Hovedtiltak: Porteføljestyret for humaniora og samfunnsvitenskap (PS Humsam) vil gjøre investeringer og gi råd om tiltak for å fremme grunnleggende og banebrytende forskning

Ansvar for oppgave	PS Humsams tiltak	Tidsplan
PS Humsam:		
Gi råd til å videreutvikle systemet for kvalitetssikring i søknadsbehandlingen og utforming av vurderingskriterier, f.eks. kriteriet for grensesprengende forskning	Oppsummere erfaringer og gi råd om videreutvikling av søknadsbehandlingen	Etter hver søknadsbehandling
	Innspill til kriterier før utlysningen av forskerprosjekter – hva skal til for å identifisere grensesprengende prosjekter	Egne excellence-kriterier for potensiale og kvalitet fom. 2022
Overvåke fordeling mellom fagområder og faggrupper i investeringsporteføljen	Gi råd om tiltak for å rette opp evt. skjev balanse	Løpende
Andre styrer/administrasjonen:		
Jobbe for god balanse mellom fagområder i SFF (Styret)	Gi innspill til søknadsbehandlings-prosess for utlysning av SFF 5	Innspill gitt høst 2020
Øke investeringene til grunnleggende forskning (Styret)	Gi god begrunnelse for behovet for dette	LTP-innspill 2021 Videre oppfølging 202 og 2023
Øke investeringene til grensesprengende forskning basert på åpen konkurranse på tvers av fag og tema (Styret)	Gi råd til å utvikle virkemidler for grensesprengende forskning i hele porteføljen til Forskningsrådet	Innspill gitt på fellesmøtene i 2021 og 2022

Innhente internasjonalt kunnskapsgrunnlag om beste praksis for å identifisere og fremme grensesprengende forskning (Forskningsrådets adm)	Gi innspill til prosess	2022-2023 Prosjekt for virkemiddelutvikling har innhentet kunnskapsgrunnlag om internasjonal praksis
Integrere Humsam-perspektiver i inkubatorer og idélaber og andre eksperimentelle virkemidler (Porteføljestyre)	Koordinere med relevante tematiske porteføljestyre	2022-2023
Evaluerer tverrfaglige og tverrsektorielle satsinger (Forskningsrådets adm)	Gi innspill til prosess	2022-2023 Prosjekt for tverrfaglighet vil levere kunnskapsgrunnlag

Hovedtiltak: Porteføljestyret vil gi råd om tiltak for å stimulere til internasjonalt samarbeid og økt returandel fra Horisont Europa.

Ansvar for oppgave	PS Humsams tiltak	Tidsplan
PS Humsam:		
Samarbeide om videreutvikling av <i>Banebrytende forskning</i> for å mobilisere og kvalifisere til ERC	Gi råd om tiltak for å øke norske tildelinger, spesielt ERC Adv. Grants	2022-2023
Stimulere til økt internasjonalt og nordisk samarbeid, bl.a. gjennom NordForsk	Gi råd om deltagelse i internasjonalt og nordisk forsknings- og innovasjonssamarbeid	NordForsk-utlysning rettet mot unge talenter i 2022
	Gi råd til utarbeidelsen av internasjonale programmer og utlysninger	Vurdere deltagelse i nytt HERA-program i 2022 (Se sak 29/22)
Andre styre/administrasjonen:		
Stimulere humanistiske og samfunnsvitenskapelige miljøer til å søke Horisont Europa (Forskningsrådets adm)	Gi råd om tiltak for å få flere søknader fra humsam-miljøer til pilaren for globale utfordringer i Horisont Europa	2022-2023

Bruker mål 2: Talentfulle forskere har attraktive og forutsigbare karriereveier

Hovedtiltak: Porteføljestyret vil gi råd om etablering av forskerlinjer og forskerskoler for rekruttering av norske ph.d.-kandidater innenfor humsam og gi råd om virkemidler for å fremme karrieren for unge forskere med finansiering fra Forskningsrådet.

Ansvar for oppgave	PS Humsams tiltak	Tidsplan
PS Humsam:		
Videreutvikle satsinger for unge forskertalenter	Gi råd om oppfølging av rapport om unge forskertalenter Vurdere å sette måltall for andel unge forskertalenter i FRIPRO	Innspill gitt høst 2020 2022-2023
Videreutvikle satsinger for forskermobilitet	Gi råd om oppfølging av rapport om mobilitetsstipend Gi råd om ordninger for å stimulere mobilitet (eks MSCA-stipendiater)	Innspill gitt høst 2021 2022-2023
Videreutvikle satsinger for fremragende etablerte forskere	Vurdere behovet for egne tiltak rettet mot etablerte forskere	2022-2023
Gi råd om å etablere forskerlinjer innenfor humaniora og samfunnsvitenskap	Gi råd til Forskningsrådets dialog med forsknings-institusjonene om opprettelse av forskerlinjer	2022-2023
Styrke forskerutdanningen og bidra til økt nasjonalt samarbeid om forskerutdanning	Gi råd om utlysninger av forskerskoler innenfor humaniora og samfunnsvitenskap	Innspill gitt til utlysning i 2021
Sikre kjønnsbalanse og mangfold blant prosjektledere og følge opp Forskningsrådets policy for kjønnsbalanse og kjønnsperspektiver i forskning	Monitorere tildelinger	Løpende

Andre styrever/administrasjonen:		
Videreutvikle Forskningsrådets virkemidler for å fremme særlig sterke forskere på alle karrieretrinn (Styret)	Gi råd til Forskningsrådets plan for rekruttering	Innspill til planarbeidet gitt høst 2021

Brukermål 3: Forskningsmiljøene har relevant, oppdatert og bredt tilgjengelig infrastruktur

Hovedtiltak: Porteføljestyret vil gi råd og anbefalinger om finansiering av forskningsinfrastruktur og råd til områdestrategiene i Norsk veikart for forskningsinfrastruktur.

Ansvar for oppgave	PS Humsams tiltak	Tidsplan
Andre styrever/administrasjonen:		
Styrke digital infrastruktur og kompetanse i humaniora og samfunnsvitenskap (Styret)	Gi råd om prioriteringer i finansiering for å styrke digital humaniora og samfunnsvitenskap	Innspill til nytt Veikart for infrastruktur 2022-2023 (Se sak 31/22)
Digitalisere eksisterende samlinger og opprette digitale databaser og samlinger på områder der det er behov (Styret)		
Ha dialog med relevante aktører for å sikre bedre tilgjengelighet til registerdata (Forskningsrådets adm.)	Gi innspill til dialog	2022-2023 Det er opprettet brukerforum for mikrodata.no

Brukermål 4: Forskningsmiljøene følger beste praksis innenfor åpen forskning

Hovedtiltak: Porteføljestyret vil gi råd om god oppfølging av Forskningsrådets policy for åpen forskning innenfor humaniora og samfunnsvitenskap.

Ansvar for oppgave	PS Humsams tiltak	Tidsplan
PS Humsam:		
Fremme åpen forskning innenfor humaniora og samfunnsvitenskap og håndtere utfordringer innenfor fagområdene	Gi råd om nordisk plattform for åpen publisering	Innspill gitt høst 2021
Utvikle kunnskap om åpen forsknings betydning for forskning, forskningssystemet og samfunnet	Gi råd om nasjonale retningslinjer for åpne bøker	Høst 2022 (Se sak 32/22)
	Gi råd om oppfølgingstiltak for Forskningsrådets policy for åpen forskning	2022-2023

Brukermål 5: Humanistiske og samfunnsvitenskapelige forskningsmiljøer leverer forskning som er avgjørende for å håndtere samfunnsutfordringer

Hovedtiltak: Porteføljestyret vil gi råd til porteføljeplaner, investeringsplaner og relevante utlysningstekster for tematiske budsjettformål for å sikre oppfølging av opptrappingsplanen for humaniora og styrke samfunnsvitenskap.

Ansvar for oppgave	PS Humsams tiltak	Tidsplan
PS Humsam:		
Vurdere om det er behov for egne virkemidler for å stimulere humsam-miljøene til å søke tematiske satsinger, og gjøre dem bedre i stand til å lykkes med sine søknader	Vurdere behovet og evt. gi råd til utforming av virkemidler	2022-2023
Dialog med tematiske porteføljestyre om hvordan humaniora og samfunnsvitenskap kan styrkes	Dialogmøter med tematiske porteføljestyre	Dialogmøter 2021-2022
Oppfølging av JUREVAL	Vedta oppfølgingsplan for JUREVAL	2022 (Se sak 30/22)
Andre styrever/administrasjonen:		
Synliggjøre betydningen av humaniora og samfunnsvitenskap i styrende dokumenter	Gi innspill til LTP	Innspill gitt vår 2021
Realisere Forskningsrådets opptrappingsplan for humaniora (Porteføljestyre)	Følge monitorering av planen og gi råd om tiltak for å realisere planen	2021-2023
Økt kunnskapsgrunnlag om hvordan humaniora-prosjekter lykkes i tematiske satsinger (Administrasjonen)		

Integrere humaniora og samfunnsvitenskap i tematiske porteføljeplaner (Porteføljestyre)	Gi innspill ved revisjon av porteføljeplaner i 2021 og 2022	Innspill gitt på dialogmøter 2021-2022
Integrere humsam-perspektiver og -problemstillinger i utlysningstekster (Porteføljestyre)	Gi råd ved utforming av planer og utlysninger	2021-2023
Integrere kjønns- og mangfoldsperspektiver i utlysningstekster (Porteføljestyre)	Gi råd ved utforming av investeringsplaner og utlysninger	2021-2023

Meldinger ved utskriftstidspunkt 18. juni 2025, kl. 00.16 CEST

Det ble ikke vist noen globale meldinger eller andre viktige meldinger da dette dokumentet ble skrevet ut.